

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 61 0 Ps 006843 16 Rev
Banjaluka: 23.2.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, te Senada Tice i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J.J., advokata iz B., Ulica ..., RS i E.E. ltd. C/O, M.A.N./Co, L., K., zastupanog po punomoćniku D.M., advokatu iz B., Ulica ..., protiv tuženog GIK H. a.d. –u stečaju, I.S.-P., zastupanog po punomoćniku M.R.-V., advokatu iz F., Ulica ., radi utvrđenja, odlučujući o revizijama tužitelja izjavljenim protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 61 0 Ps 006843 15 Pž 2 od 28.10.2015. godine, na sjednici održanoj 23.2.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizije se odbijaju.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu broj: 61 0 Ps 006843 14 Ps od 20.4.2015. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traže da se utvrdi pravo tužitelja na namirenje potraživanja od tuženog nastalog po osnovu ugovora o pružanju advokatskih usluga od 2.3.2012. godine, u iznosu od 51.961,40 Eura i u iznosu od 56.386,00 američkih dolara (USD), te da se naplati kao trošak stečajnog postupka i dug stečajne mase.

Obavezani su tužitelji da tuženom na ime naknade troškova postupka solidarno isplate iznos od 5.242,00 KM, u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 61 0 Ps 006843 15 Pž 2 od 28.10.2015. godine, žalbe tužitelja su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka na ime sastava i takse na žalbu.

Tužitelj advokat Jovanka Jovanović (u daljem tekstu: prvotužitelj), revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje. Revident je postavio i zahtjev za naknadu troškova na ime sastava revizije i takse na reviziju, bez navođenja novčanog iznosa tih troškova.

Tužitelj E.E. ltd. C/O (u daljem tekstu: drugotužitelj), revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s

prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje. Revident je postavio zahtjev za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu od 2.255,17 KM i takse na reviziju u iznosu od 3.629,44 KM, zajedno sa troškovima prvostepenog i drugostepenog postupka koje je novčano opredjelio.

Tuženi u odgovoru predlaže da se revizije odbiju.

Revizija prvotužitelja nije osnovana.

Revizija drugotužitelja nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi da imaju pravo na namirenje potraživanja od tuženog, nastalog po osnovu ugovora o pružanju advokatskih usluga od 2.3.2012. godine, u iznosu od 51.961,40 Eura i u iznosu od 56.386,00 američkih dolara (USD), te da se ovo potraživanje naplati kao dug stečajne mase.

U bitnome se činjenično utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem:

da je 16.3.2007. godine u Beogradu zaključen ugovor između tuženog i prvotužitelja, kojim je prvotužitelj kao advokat prihvatio angažovanje na naplati potraživanja i prenosa obveznica Republike I., serijskog broja ISIN XS 0240295575, nominalne vrijednosti 26.703.276,09 (američkih dolara) USD, te zastupa tuženog, kao umješaća, u sporu pred Trgovinskim sudom u Beogradu (predmet broj: XVI P 8246/06) u predmetu koji se po tužbi d.d. H. S. vodi protiv J.B. B. - (član 1); da je ugovoreno da prvotužitelju pripada **naknada za zastupanje** u predmetu broj: XVI P 8246/06 koja je utvrđena Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad advokata u RS, važećom na dan isplate, **naknada za angažovanje prvotužitelja u ovom postupku van zastupanja pred sudom**, (opisane vrste radnji) u paušalnom mjesečnom iznosu u visini od 1.500,00 Eura za svaki započeti mjesec angažmana (koja će se plaćati shodno finansijskim mogućnostima tuženog, a najkasnije do dana pravosnažnog okončanja spora) i **nagradu za posebno angažovanje i uspjeh u naplati potraživanja i prenosu obveznica** u iznosu od 1% od nominalnog iznosa priznatog potraživanja sa pripadajućom kamatom (*success fee*), na osnovu fakture koju će po dobijanju dokumenta kojim se priznaje potraživanje tuženom ispostaviti prvotužitelj (plaćanje u zakonskom roku) - (član 2); iznos **nagrade** iz člana 2. ne uključuje **naknadu za zastupanje i naknadu za angažovanje prvotužitelja u ovom postupku van zastupanja pred sudom** (član 3);

da je radna grupa Investiciono razvojne banke Republike Srpske (IRB RS), dana 11.7.2011. godine sačinila izvještaj broj: 05/4-1269-43/09, navodeći u tački 3. izvještaj o „iznosu troškova postupka koji se vodi pred Trgovinskim sudom u Beogradu, dva sudska postupka“, po kome su do 31.12.2010. godine troškovi **zastupanja** nastali po prvotužitelju iznosili 8.620,00 Eura, a troškovi **za angažovanje prvotužitelja van zastupanja pred sudom** 69.000,00 Eura ili ukupno 77.620,00 Eura, dok je u vezi sa **nagradom za posebno angažovanje i uspjeh u naplati potraživanja i prenosu obveznica**, navedeno da će je „ispostaviti advokat u skladu sa dogovorenim procentom“; da je radna grupa u tački 5. stavila prijedlog konačne raspodjele sredstava u ukupnom iznosu od 26.703.276,01 USD u obveznicama sa pripadajućom kamatom zaključno sa 15.1.2011. godine u iznosu od 7.804.180,00 USD, tako što će se iznos od 26.703.276,01 obveznica umanjiti za iznos od 11.996.903,56 obveznica (ili iznos od 11.022.755,00 USD) isplaćen podizvođačima, a preostali

iznos od 14.706.372,47 obveznica dijeli tako da d.d. H. S. pripada 60 % ili iznos od 8.823.823 obveznica, a tuženom 40% ili iznos od 5.882.548 obveznica; da se kamate u iznosu od 7.804.180,00 USD dijele po istom procentualnom iznosu, slijedom čega tuženom da pripadne iznos od 3.121.672,00 USD, a da se nepripisane kamate koje će nastati do zaključenja poravnanja dijele po istom principu;

da je 25.4.2012. godine (prije otvaranja stečajnog postupka) potpisan sporazum o nagodbi između a.d. GIK H. S.-Pale (tuženog) i d.d. H. S. u vezi sa priznanjem prava na obveznice R. I. , serijskog broja ISIN XS 0240295575, tako što je članom 4. sporazuma utvrđeno da d.d. H. S. priznaje tuženom pravo na obveznice u nominalnom iznosu od 2.781.690,24 USD i pravo potraživanja na ime pripadajuće kamate obračunate do 15.1.2012. godine u iznosu od 2.655.095,23 USD; da je 25.9.2012. godine (poslije otvaranja stečaja) između istih stranaka zaključen Aneks broj 01 navedenog sporazuma o regulisanju kamate koja dospijeva nakon 15.1.2012. godine na obveznice Republike I., serijskog broja ISIN XS 0240295575 u nominalnom iznosu od 17.400.699,10 USD, te je dogovoreno da tuženom pripada 40 % iznosa dospjele kamate, pa se mijenja član 4. sporazuma od 25.4.2012. godine, tako što d.d. H. S. priznaje tuženom pravo na obveznice u nominalnom iznosu od 2.781.690,24 USD i pravo potraživanja na ime pripadajuće kamate obračunate do 15.7.2012. godine u iznosu od 2.856.943,34 USD;

da je na osnovu sporazuma od strane d.d. H. S. a.d. i tuženog, dana 26.9.2012. godine (poslije otvaranja stečajnog postupka) dat J.B. B. „izričit nalog za transfer obveznica R. I., serijskog broja ISIN XS 0240295575 u iznosu od 2.781.690,24 USD u korist tuženog; da je tuženi 26.9.2012. godine pod brojem ST-711/A/12 dao J.B. B. „izričit nalog za transfer dijela kamate na obveznice R.I. , serijskog broja ISIN XS 0240295575, obračunate za period od 1.1.2006. godine do 15.7.2012. godine, u iznosu od 2.706.912,66 USD u korist tuženog

da je 2.3.2012. godine (prije otvaranja stečajnog postupka) zaključen ugovor između tuženog, prvotuzitelja (kao advokata) i drugotuzitelja (kao izvršioca), gdje je u članu 1. ugovoreno da izvršilac prihvata da se angažuje u naplati i prenosu obveznica R.I. i zastupa tuženog u sporovima pred Privrednim sudom u Beogradu (broj: 16. P. 897/10, 7703/11 i 11340/11), te u tom smislu angažuje advokata koji će biti neposredno angažovan u zastupanje pred sudom; da je ugovoreno da su ugovorne strane saglasne da **izvršilac preuzme** dospjele obaveze tuženog prema advokatu za radnje iz ugovora od 16.3.2007. godine do dana zaključenja ovog ugovora i da se tuženi obavezuje da dospjelu naknadu za **zastupanje** u iznosu od 3.733,00 Eura, naknadu **za angažovanje prvotuzitelja van zastupanja pred sudom** za 61 mjesec u iznosu od 91.500,00 Eura i na ime **nagrade za posebno angažovanje i uspjeh u naplati potraživanja i prenosu obveznica za naplaćeni** iznos od 41.248,00 USD, odnosno iznos od 31.015,00 Eura, što sveukupno iznosi 126.288,00 Eura, uplati izvršiocu koji preuzima dalju obavezu prema advokatu i da su navedenom uplatom obuhvaćene sve obaveze koje su po ugovoru od 16.3.2007. godine dospjele zaključno sa danom zaključenja ovog ugovora (član 2. stav 1.);

da je stavom 2. člana 2. ugovora od 2.3.2012. godine, ugovoreno da **izvršiocu na ime angažovanja za naplatu iračkog duga prenosom predmetnih obveznica pripada naknada** i to: a) za **zastupanje** u postupcima u cilju naplate i prenosa obveznica **naknada** koja je utvrđena Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad advokata u Republici Srbiji, važećom na dan isplate i b) **nagrada za posebno angažovanje i uspjeh u naplati potraživanja i prenosu**

obveznica *success fee* u iznosu od 1% od nominalnog iznosa naplaćenog potraživanja sa pripadajućom kamatom;

da je stavom 3. člana 2. ugovora od 2.3.2012. godine, ugovoreno da će se naknada iz stava 1. ovog člana, isplatiti izvršiocu istovremeno sa davanjem naloga administratoru potraživanja a.d. J.B. za prenos obveznica i pripadajućih kamata, te da se tom isplatom izmiruju sve obaveze iz ugovora od 16.3.2007. godine zaključenog između tuženog i prvotuzitelja;

da je članom 3. ugovora od 2.3.2012. godine, ugovoreno da ukupan iznos naknade iz člana 2. stav 2. ugovora, uključuje naknadu za konkretno obavljene poslove zastupanja pred sudom i drugim organima, utvrđene u članu 2. tačka a), koje preduzima advokat i na koje se obračunava i plaća naknada u skladu sa Tarifom o nagradama i naknadama troškova za rad advokata u RS, važećom na dan isplate, i iznos ugovorene naknade pod tačkom b) člana 2. ugovora;

da je članom 6. ugovora od 2.3.2012. godine, ugovoreno da se njegovim zaključenjem stavlja van snage ugovor zaključen u Beogradu 16.3.2007. godine između tuženog i prvotuzitelja;

da je rješenjem Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu broj: 61 0 St 003841 11 St od 18.6.2012. godine, nad tuženim otvoren stečajni postupak i da je prvotuzitelj 6.3.2013. godine podnio prijavu potraživanja zasnovanu na ugovoru od 2.3.2012. godine, i to: po osnovu ugovorenog mjesečnog paušala za iznos od 51.691,40 Eura, po osnovu ugovorene naknade iznos od 56.386,33 USD i po osnovu predujmljenih troškova sudske takse iznos od 170,00 Eura, s prijedlogom da se potraživanje iznosa od 51.691,40 Eura i iznosa od 56.386,33 USD, „razvrsta u treći isplatni red“, da bi podneskom od 21.1.2014. godine izvršila ispravku i isplatu prijavljenog potraživanja zahtjevala iz osnova troškova stečajnog postupka i duga stečajne mase;

da je stečajni upravnik 25.9.2012. godine, aktom broj: ST-710/A/12 potvrdio „validnost i produženje punomoći“ za prvotuzitelja za zastupanje u postupcima pred Privrednim sudom u Beogradu, J.B. a.d. B. i svim drugim institucijama povodom naplate potraživanja od R. I. u obveznicama serijskog broja ISIN XS 0240295575 i realizacije naplate;

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 34., 36., 40. stav 1., 45., 46. i 69. Zakona o stečajnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 26/10 – u daljem tekstu: ZSP), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Po shvatanju prvostepenog suda, visina potraživanja između stranaka nije sporna, već je sporno da li utuženo potraživanje tužitelji mogu naplatiti kao stečajni povjerioci ili ono predstavlja trošak stečajnog postupka odnosno dug stečajne mase.

Na osnovu iznesenih činjenica i ocjenom izvedenih dokaza, prvostepeni sud nalazi da je sporno potraživanje nastalo prije otvaranja stečajnog postupka i da je, sagasno odredbi člana 40. stav 1. ZSP, dospjelo otvaranjem stečajnog postupka pa se stoga i naplaćuje iz stečajne mase.

Po ocjeni prvostepenog suda, okolnost da je naplata duga tuženog vršena nakon otvaranja stečajnog postupka ne može uticati na činjenicu da je sporno potraživanje nastalo prije otvaranja stečaja. Ovo stoga, jer cijeni da je nalog od 26.9.2012. godine, za transfer obveznica R.I. , serijskog broja ISIN XS 0240295575 u iznosu od 2.781.690,24 USD u korist tuženog, potpisan od strane zakonskih zastupnika navedenih preduzeća, a ne nekog od tužitelja. Na osnovu toga prvostepeni sud zaključuje da tužitelji „nisu bili neposredno angažovani na naplati obveznica“.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu.

U odnosu na činjenicu da je stečajni upravnik izdao punomoć tužiteljima u svrhu nastavka zastupanja i naplate iračkog duga u korist stečajne mase, drugostepeni sud zaključuje da je time održan na snazi ranije zaključen ugovor o zastupanju. Takođe nalazi da jeste nakon otvaranja stečajnog postupka došlo do naplate iračkog duga, ali da je naplaćeni iznos ušao u stečajnu masu, saglasno odredbi člana 46. stav 2. ZSP.

Drugostepena odluka je pravilna.

Stečajnu masu obuhvata imovina koja pripada stečajnom dužniku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka i imovina koju stečajni dužnik stekne za vrijeme stečajnog postupka, a služi namirenju troškova stečajnog postupka, stečajnih povjerilaca i povjerilaca stečajne mase (član 34. ZSP). Iz stečajne mase se, prije stečajnih povjerilaca, namiruju troškovi stečajnog postupka i dugovi stečajne mase (član 44.).

Troškove stečajnog postupka čine sudski troškovi stečajnog postupka, nagrade i izdaci vještaka, privremenog i stečajnog upravnika i članova privremenog i odbora povjerilaca, te drugi troškovi za koje je ovim ili drugim zakonom određeno da se namiruju kao troškovi stečajnog postupka (član 45.). Dugovi stečajne mase su obaveze koje budu zasnovane radnjama stečajnog upravnika ili na drugi način upravljanjem, unovčavanjem i raspodjelom stečajne mase, a koje ne spadaju u troškove stečajnog postupka, obaveze iz dvostranoobavezujućih ugovora, ukoliko se njihovo ispunjenje zahtijeva za stečajnu masu ili ako mora da uslijedi nakon otvaranja stečajnog postupka i obaveze iz neosnovanog obogaćenje stečajne mase (član: 46.).

Ono što je karakteristično za povjerioce stečajne mase jeste da njihova potraživanja nastaju nakon otvaranja stečajnog postupka, u vezi sa prikupljanjem, očuvanjem i unovčenjem stečajne mase, i da se oni namiruju u cijelosti prije stečajnih povjerilaca. S druge strane, potraživanja stečajnih povjerilaca nastaju prije otvaranja stečajnog postupka.

Za ocjenu da li se radi o stečajnom povjeriocu ili povjeriocu stečajne mase, bitan je momenat nastanka potraživanja u odnosu na momenat otvaranja stečajnog postupka.

Nesporno je da je nad tuženim rješenjem Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu broj: 61 0 St 003841 11 St, stečajni postupka otvoren 18.6.2012. godine (član 47. stav 2. ZSP).

Naplata obveznica R.I. serijskog broja ISIN XS 0240295575 u korist tuženog, dijelom je realizovana prije otvaranja stečajnog postupka tokom mjeseca aprila 2012. godine (cca 4.100.000,00 miliona USD), po iskazu svjedoka R.M., a dijelom nakon toga (5.487.912,66 USD),

što proizilazi iz iskaza navedenog svjedoka, ali i iz naloga tuženog od 26.9.2012. godine broj: ST-711/A/12 upućenog, kao administratoru potraživanja. Ove činjenice tužitelji tokom postupka nisu osporavali.

Pravo potraživanja tužitelja prema tuženom nastalo je 2.3.2012. godine momentom zaključenja ugovora između tuženog, prvotuzitelja (kao advokata) i drugotuzitelja (kao izvršioca). Ovim ugovorom je u članu 2. stav 1. ugovoreno pravo tužitelja na naplatu dospjelog potraživanja po ugovoru od 16.3.2007. godine (iznos od 126.288,00 Eura koji obuhvata period od 16.3.2007. godine do 2.3.2012. godine), i pravo na naknadu i nagradu po ugovoru od 2.3.2012. godine (član 2. stav 2.).

Činjenica da je ugovorom od 2.3.2012. godine, ugovoreno da će naknada i nagrada iz člana 2. stav 1. biti isplaćena izvršiocu „istovremeno sa davanjem naloga za prenos obveznica R.I. “, odnosno da će naknada i nagrada iz člana 2. stav 2. biti isplaćena „ od nominalnog iznosa naplaćenog potraživanja“, tiče se momenta dospelosti prava tužitelja da traže isplatu, kada će biti moguće obračunati naknadu i nagradu, a ne momenta nastanka potraživanja koje je, kako je rečeno, nastalo momentom zaključenja samog ugovora.

Stoga je neosnovana tvrdnja u reviziji prvotuzitelja da je pogrešno primjenjeno materijalno pravo i da se pravilnom primjenom odredbe člana 99. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), trebao izvesti zaključak da je ugovor od 2.3.2012. godine zaključen pod odložnim uslovom. Prema odredbi člana 74. stav 1. ZOO, ugovor je zaključen pod uslovom ako njegov nastanak ili prestanak zavisi od neizvjesne činjenice, pa ako je zaključen pod odložnim uslovom i taj se uslov ispuni ugovor djeluje od trenutka njegovog zaključenja, osim ako iz zakona, prirode posla ili volje strana ne proističe nešto drugo.

Prema ocjeni ovog suda, tumačenjem bilo koje odredbe ugovora od 2.3.2012. godine, pojedinačno ili ugovora u cjelini, ne može se izvesti zaključak da se radi o ugovoru koji je zaključen pod odložnim uslovom, jer je on nastao i počeo da proizvodi pravne posljedice momentom njegovog zaključenja.

Nesporno je da je pravo na naplatu nagrade i naknade iz člana 2. ugovora od 2.3.2012. godine, vezano za momenat prenosa obveznica na račun tuženog, ali to ugovoru ne daje značaj odložnog uslova, jer je on počeo proizvoditi pravno dejstvo svojim zaključenjem.

Prema tome, slijedi, da je pravilan stav nižestepenih sudova da tužitelji imaju status stečajnih povjerilaca koji će svoje potraživanje prema stečajnom dužniku ostvarivati prema isplatnom redu, a da nemaju status povjerilaca stečajne mase što bi im dalo pravo naplate prije stečajnih povjerilaca.

Temeljem odredbe člana 248. u vezi sa odredbom člana 456. a) ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić